

РУБРЫКА “ВАХТА ПАМЯЦІ” Ў ГАЗЕЦЕ “ІМПУЛЬС” (БДУІР)

Наўроцкая І.В.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Апісваюцца асаблівасці навуковай работы са студэнтамі I курса па захаванні гістарычнай памяці пра Вялікую Айчынную вайну. На аснове створаных дакладаў і прэзентацый навучэнцамі рыхтуюцца да друку змястоўныя нататкі ў газету “Імпульс” (БДУІР), якія размяшчаюцца ў рубрыках “Вахта памяці”, “Дзеля міру: на вахце памяці студэнты БДУІР”. Матэрыялы аб’ядноўвае агульная мэта - вывучэнне гісторыі сям’і ў пракцыі падзей Вялікай Айчынай вайны. З дапамогай апісанай работы моладзь уцягваецца ў актыўную дзейнасць па ваенна-патрыятычным выхаванні, у тым ліку па захаванні гераічнай спадчыны і праўды пра Вялікую Айчынную вайну.

З мэтамі захавання гістарычнай праўды і памяці пра Вялікую Айчынную вайну, фарміравання ў навучэнцаў павагі і любові да сваёй Радзімы, пазітыўнага стаўлення да нацыянальнай гісторыі, асэнсавання каштоўнасці сям’і праводзіцца распрацоўка навуковых даследаванняў студэнтамі I курса пад кіраўніцтвам старшага выкладчыка кафедры агульнаадукацыйных дысцыплін І. В. Наўроцкай. Матэрыялы аб’ядноўвае агульная мэта - вывучэнне гісторыі сям’і ў пракцыі падзей Вялікай Айчынай вайны. У навуковай рабоце ўдзельнічаюць першакурснікі - студэнты грамадзянскіх факультэтаў БДУІР і курсанты ваеннага факультэта гэтай навучальнай установы.

У ходзе падрыхтоўкі матэрыялаў, навучэнцы звяртаюцца да сямейных архіваў, якія часта выступаюць першакрыніцай звестак пра родзічаў – у большасці дзядоў і прадзедаў – удзельнікаў і пераможцаў Айчынай вайны. На наступным этапе даследавання праводзіцца самастойная пошукавая работа з выкарыстаннем адкрытых інтэрнэт-крыніц: базаў звестак “Памяць народа”, “Мемарыял”, “Партызаны Беларусі”, “Подзвіг народа ў Вялікай Айчынай вайне”. З дапамогай названых інтэрнэт-платформаў даследчыкі даведваюцца, часта першымі ў сваёй сям’і, пра баявыя подзвігі родных, знаёмяцца з алічбаванымі дакументамі – узнагароднымі і падзячнымі лістамі, лісткамі па ўліку партызанскіх кадраў і інш., наглядна бачаць пазначаны на геаграфічнай карце вялікі і складаны баявы шлях удзельнікаў ваенных аперацый. Усе гэтыя матэрыялы сістэматызуюцца, аналізуюцца і, такім чынам, біяграфія родзіча – удзельніка Вялікай Айчынай вайны – удакладняецца і дапаўняецца. Пры гэтым часта студэнты асабіста робяць запыты ў Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчынай вайны, па якіх таксама атрымліваюць удакладненыя звесткі [1].

На наступным этапе работы вынікі праведзеных даследаванняў адлюстроўваюцца ў дакладах і створаных па іх прэзентацыях, куды ўключаюцца фрагменты алічбаваных дакументаў, фотаздымкі і маршруты баявога шляху. Адзначым, што даклады пішуцца на нацыянальнай мове з прыцягненнем вялікага даведачнага апарату па гісторыі, ваеннай тэрміналогіі, беларускай мове. У далейшым матэрыялы праведзенай пошукавай работы падаюцца у газету Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі “Імпульс”, дзе друкуюцца ў форме нататак пераважна ў выпусках, прымеркаваных да Дня Перамогі ў Вялікай Айчынай вайне і 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Рубрыкі ў газеце “Імпульс” носяць назвы “Вахта памяці” [2], “Дзеля міру: на вахце памяці студэнты БДУІР” [1], што падкрэслівае актуальнасць захавання гістарычнай памяці пра подзвіг савецкага народа ў Вялікай Айчынай вайне. Таксама адзначым, што даследчыя работы асвятляюць як подзвіг герояў-пераможцаў, так і працу тых, хто быў у акупацыі і ў тыле аказваў дапамогу абаронцам Радзімы: стаў партызанам, працаваў на заводзе, у шпіталі і інш.

Пачынаючы з мая 2023 года па красавік 2025 г. у рубрыцы “Вахта памяці” ўжо надрукавана 33 нататкі, на 2025 г. – 80-ую гадавіну Вялікай Перамогі – матэрыялы навукова-даследчай работы выходзяць, пачынаючы з сакавіка, і запланаваны на ўвесь календарны год. Прыклады надрукаваных работ паказаны на малюнку 1.

Важна, што студэнты праз удзел навуковай рабоце далучаюцца да рэдагавання створаных дакладаў, прэзентацый і нататак на адпаведнасць мэтам і задачам публікацыі, інфарматыўнасць і змястоўнасць, паўнату выкладу матэрыялу і захаванне яго лагічнай паслядоўнасці, аргументаванасць высноў, адпаведнасць нормам сучаснай беларускай мовы, мастацка-эмацыйнае ўздзеянне, адлюстраванне асабістага стаўлення да тэмы работы, якасць афармлення.

На вахце памяці – студэнты БДУІР

На франтах вайны яны былі стралкамі

Граната супраць кулямёта

Мой прапрадзед Міхаіл Фёдаравіч Зубрык нарадзіўся ў 1909 г. у вёсцы Ляхавічы Баранавіцкай вобласці.

Ва ўзросце 32 гадоў быў прызваны на фронт. Калі пачалася ўсеагульная мабілізацыя ў ліпені 1944 года, з вёскі ўсіх прызваных адпраўлялі ў Стоўбцы, адкуль ішло фарміраванне на фронт. Пасля Стоўбцаў Міхаіла адправілі ў Жытомір, а яго брата Платона — у Волагду. У Жытоміры ўсе прызваныя праходзілі вяснае навучанне.

Міхаіл Фёдаравіч служыў у 681-м стралковым палку і ўдзельнічаў у вызваленні Венгрыі. У баі ён, схваціўшыся, паўзком падкараўся да кулямёта пункта ворага, кінуў гранату і знішчыў яго. У гэтым баі Міхаіл быў моцна паранены, яго накіравалі на лячэнне ў шпіталь горада Батумі. Пасля шпітала ён на мыльцах вярнуўся дадому, дзе яго чакалі жонка і маленькая дачка. Міхаіл застаўся інвалідам другой групы Вялікай Айчыннай вайны.

Мой прапрадзед узнёсены ордэнам Славы III ступені і медалём «За адвагу».

Вераніка ГАНЧАРОВА, ГЭФ

Ад вайны засталіся раненні

Я хачу расказаць пра двух сваіх родных людзей.

Мой дзядзюля Яўген Антонавіч Навакоўскі нарадзіўся 25 лютага 1925 года ў вёсцы Саракоўшчына Мінскай вобласці. Удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне з 27 ліпеня 1944 у якасці чырвонаармейца 616-га стралковага палка 194-й Рэчыцкай Чырванасцяжнай дывізіі у баях на тэрыторыі Беларусі, Польшчы, у баях за Кёнігсберг. Так, у перыяд наступальных дзеянняў 14 і 17 студзеня 1945 года

у час прарыва ўмацаванай абароны суперніка ў раёне Варшаўскага ваяводства Яўген пад моцным артылерыйска-мінамётным і кулямётным агнём суперніка бесперабойна дастаўляў патроны для станковага кулямёта на перадавую лінію, тым самым даючы магчымасць вёсці шчыльны агонь са станковага кулямёта па баявых паралках суперніка, — спрыяў пасоўванню нашай пяхоты наперад. Асабіста сам забіў 2-х немцаў... Мужна ваюючы, Яўген Антонавіч атрымаў у баі раненне. За праўдзівую смеласць, адвагу ўдасцелены ўрадавыя ўзнагароды — ордэна Чырвонай Зоркі і ордэна Айчыннай вайны I ступені. Вярнуўся з вайны дадому і жыў у сваёй вёсцы, выхоўваў дзяцей і ўнукаў.

Мой прапрадзядуля Міхаіл Рыгоравіч Савіцкі нарадзіўся ў 1900 годзе. Быў прызваны ў армію 10 ліпеня 1944 г. Служыў у 508-м стралковым палку 174-й стралковай дывізіі 31-й арміі 3-га Беларускага Фронту. У 1945 годзе пад горадам Гольдэн атрымаў цяжкае апскавае раненне ў правую нагу, у выніку чаго меў абмежаванні ў рухах, хадзіў пры дапамозе палка — атрымаў інваліднасць 3 групы... У тым жа 1945-м годзе Міхаіл Рыгоравіч быў ўзнагароджаны медалём «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941-1945», а пазней — медалём «За адвагу» і ордэнам Айчыннай вайны I ступені. Пасля вайны працаваў у калгасе «Зорка» Старасельскага савета ў Заслаўскім раёне Мінскай вобласці.

Руслан САВІЦКІ, ГЭФ

Засталася ў спадчыну

Я раскажу тое, што мне вядома пра трох маіх родзічаў.

Уладзімір Савельевіч Раменчык (1914 — 1986), прапрадзядуля па бацькавай лініі, нарадзіўся ў вёсцы Рэчэнь (Мінская вобласць, Любанскі раён). На вайне ён меў воінскае званне «чырвонаармеец». За мужнасць і гераізм атрымаў ордэн Айчыннай вайны II ступені і медалі «За адвагу».

Аляксандр Сяміанавіч Свінко (1925 — 1944), прапрадзядуля па бацькавай лініі, нарадзіўся ў Любанскім раёне Мінскай вобласці. Служыў у 76-й стралковай дывізіі, меў воінскае званне «чырвонаармеец». Але, на жаль, быў забіты 20 верасня 1944 года нямецкімі акупантамі. Пахаваны ў Польшчы (в. Замбікі). На сайце «Памяць народа» я знайшла яго цяжкія баявыя шляхі.

Рыгор Пятровіч Бубіч (1898 — 1985), прапрадзядуля па матчынай лініі, нарадзіўся ў вёсцы Вялікая Гарадзчыца Любанскага раёна Бабруйскай вобласці. Быў прызваны ў армію яшчэ ў 1917 годзе і па студзеня 1922-га служыў у 287-м стралковым палку. Потым працаваў у сельскай гаспадарцы.

Падчас Вялікай Айчыннай вайны, 7 чэрвеня 1944 года, Рыгор Пятровіч быў зноў прызваны ў армію — ужо ў 48-ю інжынерна-сапёрную брыгаду. Меў званне яфэйтара. Ужо пасля Перамогі, 2 жніўня 1945 года, быў дэмабілізаваны, паколькі яшчэ ў жніўні 1944-га атрымаў лёгкае раненне ў мяккія тканкі левай нагі.

У Рыгора Пятровіча вельмі шмат ўзнагарод. На сайце «Памяць народа» я знайшла звесткі, з якіх стала вядома, за што прапрадзядуля атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі:

“ При форсировании реки Одер частями 165-й стрелковой дивизии в районе г. Грайффенхаген с 18 по 22 апреля 1945 г. красноармеец Бубич в составе понтонного расчёта переправлял артиллерию через Восточный и Западный Одер. И через трудно преодолимую заболоченную пойму реки под сильным артиллерийским и ружейно-пулемётным огнём противника расчёт, в котором действовал красноармеец Бубич, переправил в срок на западный берег Вост Одера 3 пушки 45 мм и 1 пушку 76 мм.

За успешное выполнение заданий по переправе артиллерии через реку Одер и проявленные при этом высокое осознание воинского долга, умение, мужество и отвагу, красноармеец Бубич достоин правительственной награды: ордена Красной Звезды.

Ад прапрадзядулі ў спадчыну засталася іменная сярэбраная лыжка з гравіроўкай ГБ (Григорий Бубич), якую ён прынёс з фронту.

Кацярына РАМЕНЧЫК, ГЭФ

Перадсмеротны абавязак

Вялікая Айчынная вайна забрала шмат усяго ў людзей. Многія не вярнуліся дадому. Так сталася і з маім прапрадзедкам Мікалаем Кандратавічам Гаргуніном. Ён нарадзіўся ў 1907 годзе ў с. Вулька Другая Пінскай вобласці.

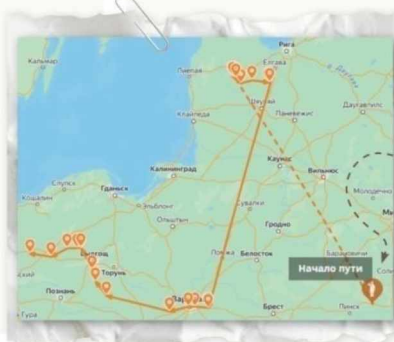
Заходзячы Беларусь у 1941-м была акупавана раней, чым мясцовых жыхароў прызвалі ў армію. Ём даводзілася выжываць. Мой прапрадзед страціў жонку: яна памерла ад тыфу ў лютым 1943-га. У сям'і было пяцёра дзяцей, і Мікалай Кандратавіч застаўся адзіны з імі. Перад маім прапрадзедкам стаяў складаны выбар: па смерці жонкі ён атрымаў даведку аб тым, што не будзе прызваны ў армію. Але Мікалай вырашыў, што трэба абараняць Радзіму і пайшоў на фронт.

Ён быў прызваны ў лістападзе 1944-га і яго залічылі ў 207-ю стралковую дывізію. Адразу ж быў накіраваны да вёскі Элея ў Латвію, а потым яго дывізія была адпраўлена на вызваленне Варшавы, адкуль — ўжо ў бок Германіі. На гэтым шляху, паблізу горада Валч, 19 лютага 1945 года Мікалай загінуў ад стрэлу з вінтоўкі. Ён быў пахаваны ў Германіі (г. Драмбург): 1 км на паўночны захад ад суконнай фабрыкі...

Інфармацыю пра пахаванне я знайшоў у данясенні аб безваротных страхах на сайце «Памяць народа». Я ганаруся сваім прапрадзедкам-абаронцам. Мне важная дэталь яго няпростага жыцця, таму дадаю, калі зрабіў запыт у музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Адказ быў атрыманы менш чым за тыдзень, у ім быў указаны маршрут перамяшчэння 207 стралковай дывізіі.

З дня Вялікай Айчыннай вайны прайшло больш за 80 гадоў, але будзе жыць вечна памяць аб нашых родных, якія не шкадавалі сабе,магаючыся за мірную, светлую будучыню нашай краіны.

Дзяніс ЯРАХОВІЧ, ФКСГ

Малюнак 1 – Выпуск газеты “Імпульс” з рубрыкай “Вахта памяці”

Вынікі навуковых работ, надрукаваныя ў рубрыцы “Вахта памяці”, далей прэзентуюцца на літаратурна-паэтычных вечарынах і творчых гасцёўнях універсітэта [3]. На занятках па дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)”, прымеркаваных да Дня Перамогі, выкладчык таксама праводзіць прэзентацыю падрыхтаваных работ. На малюнку 2 прадстаўлена знаёмства студэнтаў I курса з рубрыкай “Вахта памяці”.

Малюнак 2 – На занятках студэнты знаёмяцца з рубрыкай “Вахта памяці”

Цікавыя і змястоўныя надрукаваныя нататкі, іх добрае паліграфічнае афармленне, вытлумачэнне сістэмы пошукавай работы становіцца ўздзейнічаюць на навучэнцаў. Важна, што такое прастаўленне навукова-даследчай работы студэнтаў і курсантаў ў газеце ўніверсітэта стымулюе чытачоў далучацца да пошуку новых фактаў пра Вялікую Айчынную вайну ў гісторыі краіны і сваёй сям’і. І такім чынам успрымальнік-чытач пераўтвараецца ў даследчыка і актыўнага працаўніка па захаванні гістарычнай праўды і памяці пра Вялікую Айчынную вайну. З дапамогай апісанай работы моладзь уцягваецца ў актыўную дзейнасць па ваенна-патрыятычным выхаванні. Самастойная даследча-пошукавая работа дазваляе папулярываць гістарычную спадчыну беларускага народа, узмацніць цікавасць да айчынай гісторыі, стымуляваць крэатыўнасць і фарміраваць матывацыю для таго, каб удзельнічаць у працэсе захавання гістарычнай памяці пра Вялікую Айчынную вайну.

Адзначым, што на занятках праводзіцца як прэзентацыя праведзенай даследчай работы, так і агучваецца ўражанні пасля прачытання матэрыялу: навучэнцы звяртаюць увагу на нягоды і цяжкасці ваеннага і пасляваеннага часу, уражваюцца сілай духу і яднання ўсяго савецкага народа, якія ў канчатковым выніку прывялі да Перамогі, выказваюць гонар і захапленне мужнасцю і гераізмам беларусаў.

Паколькі ўсё менш застаецца непасрэдных удзельнікаў Вялікай Айчынай вайны, якія абаранялі Радзіму і ўсімі сіламі набліжалі Перамогу, праведзеная даследчая работа павышае гістарычную дасведчанасць маладога пакалення, спрыяе пашырэнню ўяўленняў моладзі аб генацыдзе народаў у гады Вялікай Айчынай вайны, павышае ўзровень ідэалагічнай пераемнасці пакаленняў, спрыяе захаванню памяці аб гераізме і подзвігу савецкага народа. Праца з дакументамі і пошук новых фактаў гераізму абаронцаў Айчыны садзейнічаюць фарміраванню і развіццю навыкаў аналізу архіўнай інфармацыі і навуковай літаратуры.

Захаваў гераічнай спадчыны і праўды пра Вялікую Айчынную вайну маладым пакаленнем з’яўляецца магутным рэсурсам выхавання грамадзянскасці і патрыятызму ў сучаснай моладзі, фарміравання ў яе пачуцця абавязку, адданасці і гонару за сваю краіну, а таксама для захавання маральных прыярытэтаў і асобных уяўленняў аб сутнасці пераемнасці пакаленняў. Будучыя

пакаленні павінны ведаць, якую цану заплаціў наш народ за свабоду ў імя светлай будучыні, і не дапусціць спробаў скажэння гісторыі і адраджэння радыкальных нацыяналістычных ідэалогій. Эфектыўным спосабы перадачы гэтай гістарычнай памяці і патрыятычных каштоўнасцей маладому пакаленню з'яўляецца навукова-даследчая работа пра лёсы родзічаў - удзельнікаў і сведкаў Вялікай Айчыннай вайны, праз якія адлюстроўваецца лёс краіны і захоўваецца гістарычная памяць, паколькі менавіта яна з'яўляецца маральным стрыжнем грамадства, які ўмацоўвае сувязь паміж пакаленнямі ва ўмовах глабальнай нестабільнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Імпульс : газета / Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфармацыі і радыёэлектронікі; рэдактар В. Бабіч. – 2024, май. – № 5. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: https://libeldoc.bsuir.by/bitstream/123456789/56315/1/5_%2029_%202024.pdf – Дата доступу: 10.03.2025
2. Імпульс : газета / Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфармацыі і радыёэлектронікі; рэдактар В. Бабіч. – 2023, мая. – № 6. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: https://libeldoc.bsuir.by/bitstream/123456789/52788/1/6_31_2023.pdf – Дата доступу: 10.03.2025
3. 28 траўня ў БДУІР прайшла літаратурна-паэтычная вечарына, прысвечаная вясне, любові і Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.bsuir.by/ru/kaf-obscheobrazovat-distipl/28-traunya-u-bduir-prayshla-litaraturna-paetychnaya-vecharyna--prysvechanaya-vyasne--lyubovi-i-dnyu-peramogi-u-vyalikay-aychynnay-vayne>. – Дата доступу: 10.03.2025